

Innst. 194 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:118 S (2015–2016)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Hadia Tajik, Trond Giske, Anette Trettebergstuen, Arild Grande, Sonja Mandt, Hege Haukeland Liadal og Eirin Sund om fremlegging av ny handlingsplan for LHBTI

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en ny, interseksjonell handlingsplan for LHBTI, der blant annet følgende tiltak inngår:

- styrke arbeidet med Rosa kompetanse i arbeidslivet, helsevesenet, skolen, barnehagene, politiet og på asylmottak, og sørge for at det gjøres systematisk og landsdekkende.
- styrke bevilgningene til LHBTI-arbeid, «LHBTI-potten», over statsbudsjettet.
- sikre LHBT-senteret under BUFDIR videre eksistens.
- sikre Skeivt Arkiv i Bergen fortsatt drift over statsbudsjettet.
- sikre magasinet Blikk fortsatt drift og mulighet til videre formidling via skolebibliotekene.
- igangsette et forskningsprosjekt for å se på behovene for en livsfasepolitikk for LHBTI-personer. Stortinget ber regjeringen samtidig igangsette en ny landsomfattende levekårsundersøkelse blant LHBTI-personer. På bakgrunn av dette ber Stortinget regjeringen legge frem en stortingsmel-

ding om LHBTI-personers levekår, med spesiell vekt på en tydeligere livsfasepolitikk.

- sørge for at kommunene oppretter konkrete LHBTI-handlingsplaner.
- sørge for at arbeidet mot hatkriminalitet følges systematisk opp, og at alle politidistrikter tillegger seg kompetanse på feltet.
- inkludere seksuell trakassering og hatvold i arbeidet mot mobbing, samt legge det inn i opplæringsloven.
- gjennomgå vilkårene for LHBTI-personer som søker asyl i Norge, med sikte på å oppfylle forpliktelse om beskyttelse og opphold, beskyttelse i mottak, og mulighet for fortsatt medisinsk behandling for transpersoner som ved ankomst er i et behandlingsløp, under opphold i norske asylmottak.
- styrke LHBTI-kunnskap som del av seksualundervisningen i skolen.
- igangsette et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i Norge.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hege Haukeland Liadal, Sonja Mandt, Arild Grande og Anette Trettebergstuen, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Mette Tønder, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til Dokument 8:118 S (2015–2016) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Støre, Hadia Tajik, Trond Giske, Anette Trettebergstuen, Arild Grande, Sonja Mandt,

Hege Haukeland Liadal og Eirin Sund om fremlegging av ny handlingsplan for LHBTI.

Komiteen viser til at representantforslaget ble fremmet i juni 2016, og at regjeringen i samme måned lanserte en ny handlingsplan «Trygghet, mangfold, åpenhet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk 2017–2020.»

Komiteen viser til at statsråden i sitt svarbrev (vedlegg) skriver at regjeringens plan dekker en rekke sektorer og innebærer forsterket innsats på nasjonalt og lokalt nivå i Norge, så vel som på den internasjonale arenaen. Statsråden orienterer videre om at regjeringen vil følge opp tiltakene i sin handlingsplan, som regjeringen anser som en viktig plan i arbeidet mot diskriminering på feltet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, mener representantforslaget om fremlegging av ny handlingsplan for LHBTI er prisverdig og godt, og flertallet mener det er positivt at regjeringen har utarbeidet en handlingsplan for perioden 2017–2020, som skal medvirke til at LHBTI-personer skal kunne oppleve samfunnet som trygt og inkluderende.

Flertallet har merket seg at regjeringen i juni 2016 la fram en egen handlingsplan mot diskriminering av LHBTI-personer (Trygghet, mangfold og åpenhet). Det er positivt at regjeringen tar på alvor den diskrimineringen og de utfordringene LHBTI-personer møter i det norske samfunn.

Samtidig registrerer komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti at flere høringsinstanser peker på at handlingsplanen er for vag når det gjelder konkrete tiltak. Det er viktig at handlingsplanen følges opp på en konkret måte, og i dette representantforslaget pekes det på flere tiltak regjeringen bør vurdere for å styrke sin egen handlingsplan.

Komiteen mener særskilt at det er viktig å kartlegge LHBTI-personers levekår i det norske samfunn. Det er ikke foretatt en slik levekårsundersøkelse siden 2008, og regjeringen bør vurdere å gjennomføre en slik undersøkelse innen rimelig tid. En levekårsundersøkelse vil kunne gi svar på de utfordringer LHBTI-personer lever med, samtidig som den vil kunne gi svar på hva som bør være de politiske føringene i tiden framover når det gjelder bekjempelse av diskriminering overfor disse menneskene.

Komiteen vil peke på at selv om man har kommet langt når det gjelder LHBTI-personers levekår i Norge, sammenlignet med andre land, er det fortsatt store uløste utfordringer. Fortsatt møter LHBTI-personer både formell og uformell diskriminering i Norge. Mennesker som bryter med normer for kjønn og

seksualitet, opplever å få krenket sine rettigheter og opplever oftere dårligere levekår enn andre. Som forslagsstillerne peker på, er diskriminering i arbeidslivet, mobbing i skolen, forskjellsbehandling i helsevesenet og stor forskjell mellom by og land på den opplevde muligheten til å kunne være åpen, noen av de store utfordringene LHBTI-personer møter hver eneste dag i Norge.

Komiteen vil understreke at LHBTI-personers rettigheter må sikres, og at diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk må bekjempes. Som regjeringen i handlingsplanen peker på, viser forskning at det fremdeles er behov for å styrke LHBTI-personers rettigheter og livskvalitet, endre holdninger og bekjempe hatefulle ytringer og hatkriminalitet mot disse gruppene.

Komiteen vil understreke at det er viktig å bekjempe diskriminering på alle plan og mot alle mennesker. Alle mennesker har samme verdi. Overgrep som er motivert av andre personers seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, er en særlig graverende form for kriminalitet. Formidling av gode holdninger er avgjørende for å motvirke diskriminering. Det er viktig å skape et mer åpent, inkluderende og trygt samfunn for LHBTI-personer.

Komiteen viser til at organisasjonene FRI, SEIF, Skeiv Verden og Redd Barna deltok på komiteens høring. Komiteen viser til at Skeiv Verden og SEIF, i likhet med forslagsstillerne, peker spesielt på asylsøkeres situasjon, herunder behovet for at LHBTI-personer prioriteres på desentraliserte asylmottak i sentrale strøk. Dette er viktig for sikkerheten til personene og mulighet for å møte kompetanse og nettverk.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet påpeker at en ny handlingsplan for LHBTI-personer lot vente på seg i tre år etter at regjeringen Solberg overtok, og at da planen først kom, ble den gjenstand for massiv kritikk fordi den er vag, lite forpliktende, varsler få nye tiltak samt at budsjettene ikke gir rom for styrking av noe aktivitet på LHBTI-området.

Disse medlemmer viser til representantforslaget og disse medlemmers beskrivelse av utfordringene LHBTI-personer møter i dag, samt behovet for en styrket innsats mot diskriminering og for bedre levekår. Disse medlemmer mener det er synd at regjeringen også i dette likestillingsspørsmålet velger å ikke handle, men bremse innsatsen. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en ny, interseksjonell handlingsplan for LHBTI, der blant annet følgende tiltak inngår:

- styrke arbeidet med Rosa kompetanse i arbeidslivet, helsevesenet, skolen, barnehagene, politiet og på asylmottak, og sørge for at det gjøres systematisk og landsdekkende.
- styrke bevilgningene til LHBTI-arbeid, «LHBTI-potten», over statsbudsjettet.
- sikre LHBT-senteret under Bufdir videre eksistens.
- sikre Skeivt arkiv i Bergen fortsatt drift over statsbudsjettet.
- sikre magasinet Blikk fortsatt drift og mulighet til videre formidling via skolebibliotekene.
- igangsette et forskningsprosjekt for å se på behovene for en livsfasepolitikk for LHBTI-personer. Stortinget ber regjeringen samtidig igangsette en ny landsomfattende levekårsundersøkelse blant LHBTI-personer. På bakgrunn av dette ber Stortinget regjeringen legge frem en stortingsmelding om LHBTI-personers levekår, med spesiell vekt på en tydeligere livsfasepolitikk.
- sørge for at kommunene oppretter konkrete LHBTI-handlingsplaner.
- sørge for at arbeidet mot hatkriminalitet følges systematisk opp, og at alle politidistrikter tillegger seg kompetanse på feltet.
- inkludere seksuell trakassering og hatvold i arbeidet mot mobbing, samt legge det inn i opplæringsloven.
- gjennomgå vilkårene for LHBTI-personer som søker asyl i Norge, med sikte på å oppfylle forpliktelse om beskyttelse og opphold, beskyttelse i mottak, og mulighet for fortsatt medisinsk behandling for transpersoner som ved ankomst er i et behandlingsløp, under opphold i norske asylmottak.
- styrke LHBTI-kunnskap som del av seksualundervisningen i skolen.
- igangsette et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i Norge.»

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti registrerer at det i dette representantforslaget foreslås en igangsettelse av et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i Norge. Kristelig Folkeparti mener det er viktig å fastholde de to kjønnene som likeverdige og likestilte, men like fullt forskjellige. Samtidig er det viktig for Kristelig Folkeparti å ivareta alle menneskers verdi og verdighet. Derfor er det etter Kristelig Folkepartis syn helt nødvendig at Norge som samfunn tar på alvor den dype fortvilelse noen kjenner på ved ikke å ha en kjønnsidentitet knyttet til de etablerte kjønnskategoriene. Dette medlem er kritisk til en politisk og juridisk innføring av et såkalt tredje kjønn, også fordi det er usikkert om tre kjønns kategorier er tilstrekkelig. Dette medlem er positiv til en utredning som

kan gi føringer for hvordan vi på en bedre måte kan ivareta en sårbar gruppe mennesker.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest legge frem en ny, interseksjonell handlingsplan for LHBTI, der blant annet følgende tiltak inngår:

- styrke arbeidet med Rosa kompetanse i arbeidslivet, helsevesenet, skolen, barnehagene, politiet og på asylmottak, og sørge for at det gjøres systematisk og landsdekkende.
- styrke bevilgningene til LHBTI-arbeid, «LHBTI-potten», over statsbudsjettet.
- sikre LHBT-senteret under Bufdir videre eksistens.
- sikre Skeivt arkiv i Bergen fortsatt drift over statsbudsjettet.
- sikre magasinet Blikk fortsatt drift og mulighet til videre formidling via skolebibliotekene.
- igangsette et forskningsprosjekt for å se på behovene for en livsfasepolitikk for LHBTI-personer. Stortinget ber regjeringen samtidig igangsette en ny landsomfattende levekårsundersøkelse blant LHBTI-personer. På bakgrunn av dette ber Stortinget regjeringen legge frem en stortingsmelding om LHBTI-personers levekår, med spesiell vekt på en tydeligere livsfasepolitikk.
- sørge for at kommunene oppretter konkrete LHBTI-handlingsplaner.
- sørge for at arbeidet mot hatkriminalitet følges systematisk opp, og at alle politidistrikter tillegger seg kompetanse på feltet.
- inkludere seksuell trakassering og hatvold i arbeidet mot mobbing, samt legge det inn i opplæringsloven.
- gjennomgå vilkårene for LHBTI-personer som søker asyl i Norge, med sikte på å oppfylle forpliktelse om beskyttelse og opphold, beskyttelse i mottak, og mulighet for fortsatt medisinsk behandling for transpersoner som ved ankomst er i et behandlingsløp, under opphold i norske asylmottak.
- styrke LHBTI-kunnskap som del av seksualundervisningen i skolen.
- igangsette et utredningsarbeid om innføring av en tredje kjønnskategori i Norge.

Komiteens tilråding

Komiteen viser til representantforslaget og til sine merknader og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:118 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jonas Gahr Stø-

re, Hadia Tajik, Trond Giske, Anette Trettebergstuen, Arild Grande, Sonja Mandt, Hege Haukeland Liadal og Eirin Sund om fremlegging av ny handlingsplan for LHBTI – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 21. februar 2017

Svein Harberg

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Barne- og likestillingsdepartementet v/statsråd Solveig Horne, datert 20. oktober 2016****Dokument 8-118 S (2015-2016) Representantforslag om fremlegging av ny handlingsplan for LHBTI – Vurdering av forslaget**

Det vises til Representantforslag 118 S (2015–2016) fra AP om fremleggelse av en ny handlingsplan for LHBTI og brev av 6. oktober 2016 der Familie- og kulturkomiteen ber om Barne- og likestillingsdepartementets vurdering av forslaget.

Som komiteen er kjent med lanserte regjeringen i juni i åren ny handlingsplan *"Trygghet, mangfold, åpenhet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk 2017-2020*. Planen dekker en rekke sektorer og innebærer forsterket innsats på nasjonalt og lokalt nivå i Norge, så vel som på den internasjonale arenaen.

Ni departementer (ASD, FD, HOD, JD, KD, KMD, KUD, UD og BLD) har vært involvert i arbeidet med den nye planen. Den interdepartementale koordineringsgruppen for lhbtifeltet, der disse departementene er representert, vil opprettholdes gjennom implementeringsperioden.

Buudir vil ha ansvaret for sentrale fagoppgaver på lhbtifeltet også framover. Dette vil omfatte blant annet faglig oppfølging og koordinering av gjennomføringen av den nye planen, og gjennomføring av en rekke konkrete tiltak, herunder blant annet å oppdatere kunnskap og statistikk, vurdere behov for ny forskning og være et ressursmiljø for offentlige, private og frivillige virksomheter.

Det er behov for et større lokalt engasjement i lhbtifeltet, bedre kompetanse i offentlige virksomheter som skoler og helsevesen og en tydeligere innsats mot hatkriminalitet. Nettopp derfor er innsatsen på disse områdene forsterket. Det legges blant annet opp til å støtte statlige, kommunale og private virksomheter i deres arbeid med å imøtekomme kravene som stilles i lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering med videre, som trådte i kraft i 2014. Flere av tiltakene innebærer et nært samarbeid med de frivillige organisasjonene, herunder gjennom "Rosa kompetanse"-prosjektene.

Når det gjelder diskriminering på grunn av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og interkjønntilstander, er disse temaene dels integrert sammen med grunnlaget seksuell orientering i hele planen, dels skal det gjennomføres konkrete tiltak for å imøtekomme de aktuelle gruppenes særskilte utfordringer.

Interkjønnpersoner er for første gang omfattet av myndighetenes innsats mot diskriminering.

Arbeidet mot hatefulle ytringer er også sentralt. For å beskytte også lhbtifeltet mot hatefulle ytringer, arbeider regjeringen aktivt for å følge opp arbeidet, jf. den politiske erklæringen mot hatytringer. Regjeringen planlegger også å lansere en strategi mot hatefulle ytringer i løpet av høsten.

Politiets innbyggerundersøkelse viser at et fåtall av de som har vært utsatt for hatkriminalitet, har valgt å anmelde saken. Politiet har en viktig rolle i bekjempelsen av hatkriminalitet, og i handlingsplanen satser man på å bedre kunnskapen om lovverk og registreringsrutiner i alle landets politidistrikter. Videre satser man på å utvikle større fagmiljøer om hatkriminalitet. En ekstern, helhetlig utredning om det strafferettslige diskrimineringsvernet vil gi et solid faglig grunnlag for å vurdere hatkriminalitetsbestemmelsene i straffelovgivningen. Behovet for mer kunnskap om hvilke grupper som er utsatt for hatkriminalitet skal imøtekommes gjennom regelmessig offentliggjøring av statistikk, som viser utviklingen av hatkriminalitet fra anmeldelse gjennom alle ledd i straffesakskjeden.

Handlingsplanen har en rekke tiltak som går på å ivareta lhbtifeltet barn og unge i skole og barnehage. Regjeringen vil endre dagens klageordning for skolemiljø saker. Den skal bli enklere, raskere og mer barnevennlig enn i dag. Barn skal kunne klage selv, eller sammen med foreldrene sine. Det skal være mulig å klage både muntlig og skriftlig. Barnets opplevelse av saken skal bli hørt og deres mening skal tillegges stor vekt. Alle skoler skal få en plikt til å informere om muligheten til å melde inn en sak. Å ruste fylkesmannen for oppgaven starter allerede ved årsskiftet, slik at de er klare når ordningen endres til neste høst.

Et viktig tiltak for å støtte og veilede alle som er berørt av mobbing, er opprettelsen av nettstedet nullmobbing.no fra august 2016. Nettstedet inneholder viktig informasjon til barn, unge og foreldre om lovverk og rettigheter, om læringsmiljø og mobbing. Nullmobbing.no er utviklet i samarbeid med barn, unge, og organisasjoner som jobber mot mobbing.

I regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (2017–2020) presiseres det at det er nødvendig å formidle et tydelig budskap om lhbtifeltets rettigheter og livssituasjon i Norge til innvandrere. Det er flere tiltak i planen som har til hensikt å gi beskyttelse til lhbtifeltet-personer med inn-

vandrerbakgrunn. Regjeringen vil, blant annet, på egnet tidspunkt vurdere om det kan være hensiktsmessig å prioritere lhbt-personer som en av flere prioriterte grupper ved uttak av kvoteflyktninger. Videre vil man heve kompetansen på lhbt-feltet blant intervjuere i asylsøknadsprosessen. Asylnottakene skal legge til rette for en trygg hverdag for alle beboere, inkludert LHBTI-personer. Ved bosetting skal IMDi ta hensyn til de spesielle utfordringene lhbt-flyktninger kan stå overfor, og det skal tas inn mer informasjon om lhbt i introduksjonsordningen og i undervisning i samfunnskunnskap og skolering av programrådgivere i kommuner.

Regjeringen vil følge opp tiltakene i Handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk – Trygghet, mangfold, åpenhet, som vi anser som en viktig plan i arbeidet mot diskriminering på feltet.

